

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 20 juli 2022
(OR. en)

11538/22

ECOFIN 753
RELEX 1056
NIS 19
MED 37
COEST 594

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	19 juli 2022
till:	Rådets generalsekretariat
Komm. dok. nr:	COM(2022) 341 final
Ärende:	RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET om genomförandet av makroekonomiskt stöd till tredjeländer under 2021

För delegationerna bifogas dokument – COM(2022) 341 final.

Bilaga: COM(2022) 341 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 19.7.2022
COM(2022) 341 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av makroekonomiskt stöd till tredjeländer under 2021

{SWD(2022) 192 final}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	2
2	MAKROEKONOMISK UTVECKLING I PARTNERLÄNDER	3
2.1	Det östra grannskapet.....	4
2.2	Det södra grannskapet	4
2.3	Västra Balkan	5
3	MAKROEKONOMISKA STÖDINSATSER UNDER 2021	6
3.1	Det östra grannskapet.....	7
	• •Georgien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen.....	7
	• •Moldavien: Makroekonomiskt stöd och makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen.....	7
	• •Ukraina: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen.....	8
3.2	Det södra grannskapet	9
	• •Jordanien: Tredje makroekonomiska stödinsatsen och makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen	9
	• •Tunisien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen.....	9
3.3	Västra Balkan	10
	• •Albanien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen.....	10
	• •Bosnien och Hercegovina: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen	10
	• •Kosovo: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen	11
	• •Montenegro: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen.....	11
	• •Nordmakedonien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen.....	12
4	SÄKERSTÄLLA RÄTT ANVÄNDNING AV MAKROEKONOMISKT STÖD: OPERATIONELLA UTVÄRDERINGAR SAMT EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR OCH REVISIONER	12
4.1	Operationella utvärderingar.....	12
4.2	Efterhandsutvärderingar	12
5	ALLMÄN UTVECKLING KOPPLAD TILL DET MAKROEKONOMISKA STÖDINSTRUMENTET	14
5.1	Det makroekonomiska stödinstrumentets funktion.....	14
5.2	Makroekonomiskt stöd inom den fleråriga budgetramen för 2021–2027	15
6	FRAMTIDSUTSIKTER – DE MAKROEKONOMISKA STÖDINSATSERNA OCH BUDGETSITUATIONEN 2022	15

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av makroekonomiskt stöd till tredjeländer under 2021 ⁽¹⁾

1 INLEDNING

Det makroekonomiska stödet är ett av EU:s finansiella instrument ⁽²⁾ som ges till partnerländer som genomgår en kris i fråga om betalningsbalansen. Sedan det infördes 1990 har stödet bidragit till att förbättra den makroekonomiska och finansiella stabiliteten i länder som gränsar till eller geografiskt står nära EU, samtidigt som man uppmuntrar strukturreformer i dessa länder. Stödet förutsätter att ett icke-krisförebyggande kreditavtal har avtalats med Internationella valutafonden (IMF) och kompletterar sådana program. Genom att minska trycket att åtgärda problemen i betalningsbalansen kan partnerlandet bland annat få ett större finanspolitiskt utrymme, göra statsskulden mer hållbar och få hjälp med att fokusera på att genomföra nödvändiga reformer. Genom att underlätta den makroekonomiska anpassningen kan makroekonomiska stödinsatser få positiva sociala effekter och ge landet mer tid och utrymme att ta itu med grundorsakerna till krisen.

Det makroekonomiska stödet utgörs oftast av lån, för vilka kommissionen lånar medel på kapitalmarknaderna. Kommissionen lånar sedan dessa medel vidare till mottagarlandet. I vissa fall utgörs stödet av bidrag som finansieras genom EU:s budget eller av en kombination av lån och bidrag.

Det makroekonomiska stödet betalas ut genom delutbetalningar, och endast om särskilda strukturreformskriterier som överenskommits med landet är uppfyllda. Dessa villkor främjar genomförandet av omfattande anpassnings- och reformåtgärder som syftar till att i) stärka de offentliga finanssystemen och ii) stödja hållbar och inkluderande tillväxt och ökad sysselsättning. Ett annat villkor för makroekonomiskt stöd är att mottagarlandet måste tillämpa fungerande demokratiska mekanismer. Dessa mekanismer omfattar parlamentariska flerpartisystem, respekt för rättsstatsprincipen och garantier för att de mänskliga rättigheterna respekteras. Det makroekonomiska stödet kompletterar på så sätt EU:s normala samarbetsstöd och bidrar till de övergripande målen att bevara stabilitet, verka för välfärd och främja våra grundläggande värden utanför EU. Stödet har blivit allmänt erkänt som ett effektivt krishanteringsinstrument som gör det möjligt för EU att ingripa på ett synligt och flexibelt sätt, och som har tyngd att främja förändringar i länders politik ⁽³⁾. Slutsatsen om det makroekonomiska stödets effektivitet när det gäller krishantering bekräftas av resultaten av flera oberoende efterhandsutvärderingar av genomförda insatser ⁽⁴⁾.

¹ Denna rapport baseras på information som fanns tillgänglig fram till juni 2022.

² Den rättsliga grunden för makroekonomiskt stöd till andra tredjeländer än utvecklingsländer är artikel 212 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Artikel 213 i EUF-fördraget kan användas som rättslig grund om tredjelandet behöver brådskande ekonomiskt stöd.

³ Det makroekonomiska stödet kompletterar även EU:s andra yttre åtgärder eller instrument för grannskapsländerna och västra Balkan, inklusive budgetstöd för vilket totalt 461 miljoner euro betalades ut i form av bidrag till regionerna 2021. Den senaste rapporten om budgetstöd finns här: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/budget_support_-_trends_and_results_2021.pdf

⁴ Alla efterhandsutvärderingar finns på kommissionens webbplats: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en

Det makroekonomiska stödet är ett krisinstrument, och till skillnad från andra EU-instrument för finansiering av yttre åtgärder ger det inte finansiellt stöd på regelbunden, programstyrd basis. Därför kommer specifika makroekonomiska stödinsatser att fortsätta att aktiveras baserat på ad hoc-beslut inom ramen för den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027. När dessa beslut för specifika stödinsatser grundar sig på artikel 212 i EUF-fördraget styrs de genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, vilket innebär att varje insats måste godkännas av Europaparlamentet och rådet (eller flera insatser samtidigt, vilket var fallet med paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen som antogs i maj 2020).

Denna årliga rapport har sammanställts i enlighet med kommissionens informationskyldigheter såsom fastställs i olika beslut från Europaparlamentet och rådet om makroekonomiska stödinsatser. Den åtföljs av ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar som innehåller en mer ingående analys av den makroekonomiska situationen och genomförandet av enskilda makroekonomiska stödinsatser.

2 MAKROEKONOMISK UTVECKLING I PARTNERLÄNDER

Efter recessionen som orsakades av covid-19-pandemin 2020 återhämtade sig utvidgnings- och grannskapsländernas ekonomier under 2021. Recessionens varaktighet och allvar varierade stort mellan länderna. Skillnaderna återspeglar både de olika sätt på vilka pandemin spred sig i länderna och ländernas olika ekonomiska strukturer och varierande förmåga att vidta effektiva motåtgärder. Ländernas efterföljande återhämtning var också ojämn. I detta avsnitt undersöks de regionala utmaningar som EU:s grannskap och västra Balkan står inför. De ekonomiska resultaten bedöms per land i det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

Även om de regionala översikter som presenteras nedan är tillbakablickande, måste det noteras att Rysslands invasion av Ukraina gör de allmänna utsikterna betydligt dystrare utöver de förödande direkta konsekvenserna för Ukraina. Även om vissa av Ukrainas grannländer i det östliga partnerskapet är de som drabbas mest av spridningseffekterna, kommer invasionens konsekvenser att påverka alla tre regioner. I de östliga partnerskapsländerna har invasionen av Ukraina lett till valutadepreciering och kraftiga prisökningar på livsmedel och energi. Förtroendet hos konsumenter och näringsidkare har också sjunkit rejält. Under de kommande månaderna väntas konflikten få kraftigt negativ påverkan på handeln, penningöverföringar och investeringar. Generellt står den östliga partnerskapsregionen sannolikt inför ett år av stagflation. Även om det södra grannskapets handelsexponering generellt är låg har konflikten fått effekter i form av högre livsmedelspriser och hotad livsmedelstrygghet (vissa länder är starkt beroende av Ryssland och Ukraina för sin import av vete, en enormt viktig och starkt subventionerad basvara) samt på de ofta kraftigt subventionerade energipriserna. Dessutom kommer återhämtningen efter covid-19 inom turistnäringen också att hämmas i vissa länder i södra grannskapet. På liknande sätt förväntas ihållande prisökningar på energi, livsmedel och transport i västra Balkan leda till ökad inflation och en minskning av hushållens disponibla realinkomster och privat konsumtion. Den ekonomiska tillväxten kan dämpas ytterligare i de länder i västra Balkan som är mest beroende av turism. De ekonomiska utsikterna i alla tre regioner kan påverkas av i) avbrott i internationella leverantörskedjor och ii) minskad efterfrågan på grund av lägre tillväxtutsikter hos större handelspartner, däribland EU. Dessa faktorer kan påverka exporten, utländska direktinvesteringar och penningöverföringar och därmed förvärra obalanserna i de utrikes affärerna.

2.1 Det östra grannskapet

Under 2021 återhämtade sig ekonomierna i den östra grannskapsregionen från den recession som pandemin orsakat år 2020. De drivande faktorerna bakom återhämtningen var i) hushållens konsumtion som ökade från en väldigt låg utgångsnivå, ii) en kraftig ökning av penningöverföringar och iii) ökade investeringar. Dessa ekonomier gynnades också av en kraftig utländsk efterfrågan. Även om den ökande tillväxten bidrog till sjunkande arbetslöshetsnivåer i nästan alla länderna, åtföljdes den under hela året av en stadig och kraftigt ökad inflationstakt. Inflationen drevs huvudsakligen på av den kraftiga höjningen av globala energi- och livsmedelspriser. I ett försök att hålla tillbaka inflationen stramade alla centralbanker i den östra grannskapsregionen åt sin penningpolitik 2021. Detta ledde till en stadig appreciering av de lokala valutorna vilka i många fall återhämtade sig från förlusterna som de uppvisade 2020.

De finanspolitiska ställningarna förbättrades under 2021 trots att effekterna av pandemin fortfarande var kännbara. Inkomstnivåerna återhämtade sig rejält tack vare ökad ekonomisk verksamhet och kraftigt ökad handel. Samtidigt steg också utgifterna stadigt, vilket bland annat berodde på den gradvisa nertrappningen av de generösa åtgärder som vidtagits för att mildra pandemins effekter på hushåll och företag. Lägre underskott, appreciering av den inhemska växelkursen och en betydande ökning av nominell BNP ledde till att de offentliga skuldkvoterna förbättrades i länderna i det östra grannskapet. I fråga om utrikeshandel återhämtade sig både importen och exporten kraftigt i regionen, vilket återspeglade den låga utgångsnivån, större efterfrågan och höjda råvarupriser. Penningöverföringarna ökade också betydligt. Allt detta tillsammans med IMF:s allmänna fördelning av särskilda dragningsrätter till sina medlemmar i augusti ledde till ett betydande uppsving i utlandsställningarna och större valutareserver i de flesta länderna.

Såsom nämnts ovan är det östra grannskapet särskilt drabbat av de ekonomiska sidoeffekterna av Rysslands invasion av Ukraina. Det riskerar att gå in i en allvarlig recession vars omfattning skulle kunna jämföras med de stora skador som orsakades av Sovjetunionens upplösning på 1990-talet, och de två största ekonomierna i den östra grannskapsregionen, Ukraina och Belarus, är de allra hårdast drabbade.

2.2 Det södra grannskapet

Under 2021 började också ekonomierna i det södra grannskapet att återhämta sig från pandemin och dess ekonomiska sidoeffekter. Tillväxten i alla länderna ökade på nytt, utom i Libanon som befinner sig i en djup politisk och ekonomisk kris. Tillväxten i regionen fick ny fart under året, då lösare restriktioner, distribution av vacciner och uppdämd efterfrågan ledde till ökade investeringar och återhämtning av privat och offentlig konsumtion. Återhämtningen i fråga om utländsk efterfrågan gynnade exportnäringen, särskilt tillverkningsindustrin. Turismen ökade något i takt med det gradvisa avskaffandet av reserestriktioner. Arbetslöshetsnivån låg kvar över den nivå som rådde före pandemin men sysselsättningstalen förbättrades i takt med den stigande förvärvsfrekvensen. Inflationstrycket ökade avsevärt, däribland i fråga om livsmedel och energi, då penningpolitiken fortsatt var ackommoderande. Höjda råvarupriser har lett till högre förvärvsfrekvens och bättre balans i de offentliga finanserna i energiexporterande länder.

Underskotten i de offentliga finanserna sjönk under 2021 tack vare återhämtningen av inkomstnivåer och begränsade utgiftsökningar i takt med att pandemirelaterade stödåtgärder drogs tillbaka. Däremot var statsskulden fortsatt rekordhög på grund av de omfattande finansieringsbehov som pandemin framkallat. Både importen och exporten

återhämtade sig rejält i regionen till följd av i) en ökning av tidigare svag efterfrågan, ii) höjda råvarupriser, iii) växande efterfrågan från regionens huvudsakliga exportmarknader. Rekordnivåer i fråga om penningöverföringar var också en följd av att tillväxten på nytt ökade i EU och den snabba höjningen av de globala oljepriserna. De inhemska valutorna höll sig på en stabil nivå eller steg något, och valutareserverna minskade i de flesta länderna. Regionen fick fortsatt stöd från internationella institutionella långivare, inbegripet genom IMF:s fördelning av särskilda dragningsrätter.

Rysslands invasion av Ukraina har också påverkat utsikterna för det södra grannskapet, även om effekten är mindre än den för länderna i det östliga partnerskapet. Sidoeffekterna av Rysslands invasion innebär betydande risker för den begynnande återhämtningen, då länderna i det södra grannskapet särskilt kommer att påverkas av ökade priser på livsmedel, energi och andra råvaror. Dessa höjda priser kommer att driva på inflationen och drabba konsumtionen samtidigt som de offentliga budgetarna utsätts för tryck.

2.3 Västra Balkan

Efter den recession som 2020 orsakades av pandemin, avtog effekterna av covid-19-krisen och den ekonomiska verksamheten återhämtade sig starkt i alla ekonomierna i västra Balkan under 2021. Återhämtningen berodde främst på i) det gradvisa avskaffandet av begränsningsåtgärder i samband med covid-19, ii) starkare inhemsk och utländsk efterfrågan, och iii) fördelaktiga baseffekter. I takt med att den ekonomiska verksamheten återhämtade sig, ökade sysselsättningsgraden och arbetslöshetsnivåerna sjönk i de flesta länderna i regionen. Antalet människor i arbete ökade också. Inflationen avspeglade återhämtningen av den samlade efterfrågan och höjda priser på energi, livsmedel och transport, och alla i länder i västra Balkan ökade inflationen 2021.

De ökade skatteintäkterna till följd av återhämtningen av den ekonomiska verksamheten bidrog till att minska underskotten i de offentliga finanserna under 2021. Dessutom sjönk den offentliga skuldkvoten något i de flesta länderna jämfört med i slutet av 2020, något som delvis återspeglade en ökning av nominell BNP. I fråga om utrikeshandel minskade underskottet i bytesbalansen avsevärt under 2021 i jämförelse med föregående år, då en stark återhämtning av tjänsteexporten och ökade inkommande penningöverföringar uppvägde de tilltagande underskotten i handelsbalansen.

Utsikterna för ekonomierna i västra Balkan har också försämrats, och möjligheterna till tillväxt hämmas av flera faktorer, främst av konsekvenserna av ökade priser på energi, livsmedel och transport för disponibla realinkomster och konsumtion. Västra Balkan har dock drabbats i mindre utsträckning av dessa faktorer än länderna i det östra partnerskapet.

3 MAKROEKONOMISKA STÖDINSATSER UNDER 2021

Den 22 april 2020 antog kommissionen ett förslag till makroekonomiskt stödpaket på 3 miljarder euro till tio partner i utvidgningsländerna och grannskapsregionerna för att hjälpa dessa att begränsa de ekonomiska sidoeffekterna av covid-19-pandemin. Beslutet⁵ antogs väldigt snabbt av Europaparlamentet och rådet den 25 maj 2020⁶. Det

⁵ Beslut (EU) 2020/701.

⁶ Makroekonomiskt stöd omfattas alltid av ett IMF-stödprogram. Mottagarländer som har ett stand-by-avtal med IMF eller en utvidgad finansieringsfacilitet (eller ett motsvarande arrangemang med ett anpassnings- och reformprogram som stöds av IMF) måste i princip se till att deras IMF-program löper enligt plan, vilket visas av en positiv bedömning. Med anledning av covid-19-krisen finns makroekonomiskt stöd

makroekonomiska stödet på grund av covid-19-krisen, som bara var tillgängligt under ett år, skulle bestå av två delutbetalningar tillsammans med en IMF-överenskommelse om utbetalning på villkor att allmänna politiska förhandsvillkor var uppfyllda. Som ett ytterligare villkor skulle den andra och sista delutbetalningen bara göras efter att partnerlandet uppfyllt de tillhörande politiska villkoren.

År 2021 inriktades därför insatserna på att genomföra paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen. Sammanlagt 1,665 miljarder euro i form av lån utbetalades för att stödja den ekonomiska stabiliteten i EU:s partnerländer och hjälpa dem att begränsa de ekonomiska sidoeffekterna av covid-19-pandemin.

Av de sju insatser som inleddes 2020 genomfördes sex av dem helt, med utbetalning av den andra och sista delen till Nordmakedonien, Kosovo, Montenegro, Jordanien, Moldavien och Ukraina. Stödet till Albanien, som trädde i kraft först 2021, utbetalades också helt.

Det makroekonomiska stödet till Georgien som överenskommit inom ramen för det ovanstående beslutet betalades bara ut delvis. Den första utbetalningen ägde rum i november 2020 men den andra drogs in i) på grund av att Georgien inte uppfyllt det viktigaste politiska villkoret vad gäller rättssystemet och ii) efter att de georgiska myndigheterna uppgett att de inte längre behövde medlen.

De två återstående insatserna för Bosnien och Hercegovina och Tunisien inleddes också 2021 efter de respektive ländernas något utdragna ratificeringsförfaranden för samförståndsavtalet och lånefacilitetsavtalet. Tunisien erhöll den andra delutbetalningen den 25 maj 2022, och därmed var insatsen genomförd efter att de politiska villkoren i samförståndsavtalet hade uppfyllts. Däremot gjordes inte den andra delutbetalningen till Bosnien och Hercegovina på grund av det begränsade genomförandet av reformer under tiden som stödet fanns tillgängligt.

Utöver det ekonomiska stöd som planerades för att hjälpa länder att hantera covid-19-pandemin, lades även planer fram på att genomföra en tredje vanlig makroekonomisk stödinsats för Jordanien när den andra delutbetalningen gjorts den 20 juli 2021.

Mot bakgrund av den ekonomiska återhämtningen efter pandemin och en gaskris som började i oktober 2021, lämnade Moldavien in en begäran om en ny makroekonomisk stödinsats i november 2021. Kommissionen mottog även en begäran från Ukraina om nytt makroekonomiskt stöd på grund av risken för en upptrappning av konflikten med Ryssland och mot bakgrund av den förlorade tillgången till internationella kapitalmarknader. Motsvarande makroekonomiska stödinsatser föreslogs sedan i början av 2022 på upp till 150 miljoner euro till Moldavien och upp till 1,2 miljarder euro till Ukraina.

Läget i fråga om genomförandet av de makroekonomiska stödinsatserna 2021 (per region):

undantagsvis även tillgängligt för länder som har beviljats nödfinansiering från IMF, exempelvis inom ramen för instrumentet för snabb finansiering, som ges i form av en enda utbetalning från IMF.

3.1 Det östra grannskapet

- **Georgien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Paketet med makroekonomiskt stöd till Georgien på grund av covid-19-krisen omfattade stöd på upp till 150 miljoner euro.

Den första delutbetalningen på 75 miljoner euro gjordes i november 2020.

Den andra delutbetalningen på 75 miljoner euro förutsatte att en uppsättning politiska villkor som fastställts i samförståndsavtalet uppfylldes i fråga om offentlig upphandling, pensionssystemet, bolagsrätten, styrningen av statsägda företag, rättssystemet, energieffektivitet och arbetsmarknaden. Georgien genomförde flera strukturreformer i linje med villkoren för det makroekonomiska stödet. Den andra delutbetalningen drogs dock in på grund av att landet inte hade uppfyllt det viktigaste politiska villkoret vad gäller rättssystemet och efter att de georgiska myndigheterna beslutat att inte begära denna andra delutbetalning.

Stödet tillhandahölls tillsammans med medel från internationella finansiella institutioner och bilaterala givare, däribland IMF inom ramen för dess fyraåriga utvidgade finansieringsfacilitet med Georgien. Denna finansieringsfacilitet godkändes i april 2017 och ökade 2020 till totalt cirka 690 miljoner euro. Alla granskningar enligt denna facilitet godkändes av IMF-styrelsen, även den sista från april 2021.

- **Moldavien: Makroekonomiskt stöd och makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Som en del av paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen öronmärktes 100 miljoner euro för Moldavien som kompletterade IMF:s stödprogram på 235 miljoner US-dollar (antaget i april 2020). Efter den första delutbetalningen i november 2020, slutfördes genomförandet genom den andra och sista delutbetalningen på 50 miljoner euro i oktober 2021. En uppsättning politiska villkor fastställdes i samförståndsavtalet i fråga om förvaltning av de offentliga finanserna, företagsstyrning och korruptionsbekämpning. Reformerna genomfördes ganska långsamt under perioden för det makroekonomiska stödet på grund av covid-19-krisen. Efter parlamentsvalen i juli 2021 ökade dock Moldaviens vilja att ta itu med strukturella brister betydligt då presidenten, regeringen och parlamentet började arbeta på ett mer samstämt sätt. Trots denna förbättring måste ett undantag beviljas i förhållande till ett av villkoren, nämligen strategin för återkrav av tillgångar efter 2014 års bankbedrägeri, efter samråd med medlemsstaternas kommitté för makroekonomiskt stöd.

Efter att energikrisen brutit ut och mot bakgrund av omständigheterna kring den ekonomiska återhämtningen efter pandemin, begärde Moldavien officiellt ännu ett vanligt makroekonomiskt stöd i november 2021. Efter att kommissionen gjort en noggrann bedömning av de ekonomiska behoven, utarbetade den ett förslag om en ny insats på upp till 150 miljoner euro, varav 120 miljoner euro i form av lån med medellång löptid och 30 miljoner i form av bidrag. Beslutet att tillhandahålla Moldavien ytterligare makroekonomiskt stöd antogs av Europaparlamentet och rådet den 6 april 2022. Stödet kommer att utbetalas i tre omgångar efter att politiska reformer har genomförts i fråga om goda styrelseformer, rättsstatsprincipen, korruptionsbekämpning och energisektorn. Ytterligare framsteg på området för återvinning av tillgångar (som följer upp tidigare makroekonomiska stödinsatser) är ett villkor för att dessa delutbetalningar ska göras.

Det nya makroekonomiska stödet återspeglar hur IMF har återknutit med de moldaviska myndigheterna efter valet i juli 2021. I december 2021 ingicks en ny treårig överenskommelse på personnivå inom ramen för den en utvidgade kreditfaciliteten/den utvidgade finansieringsfaciliteten avseende 558,3 miljoner US-dollar, vilken antogs av exekutivstyrelsen i december 2021. Den första delutbetalningen på 79,8 miljoner US-dollar gjordes omedelbart efter antagandet.

- **Ukraina: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Det makroekonomiska stödet på 1,2 miljarder euro till Ukraina på grund av covid-19-krisen trädde i kraft i september 2020. De strukturpolitiska villkoren i denna femte makroekonomiska stödinsats byggde på tidigare resultat med makroekonomiskt stöd och täckte reformer på fyra områden: förvaltning av de offentliga finanserna, samhällsstyrning och rättsstatsprincipen, förbättring av affärsklimatet samt energiföretag och statsägda företag. Den första delen på 600 miljoner euro betalades ut den 9 december 2020.

Utbetalningen av den andra delen förutsatte att de åtta strukturpolitiska åtgärder som Ukraina åtagit sig att genomföra enligt samförståndsavtalet samt IMF-programmet slutförts med lyckat resultat. Det makroekonomiska stödet till Ukraina på grund av covid-19-krisen tillhandahölls tillsammans med andra medel från internationella finansiella institutioner och bilaterala givare, främst IMF genom dess 18 månaders stand-by-avtal på 5 miljarder US-dollar som överenskommit den 9 juni 2020. Framstegen med att genomföra de villkor som överenskommit med IMF var ojämna, och den första programöversynen, som inbegrep en förlängning av programmet till slutet av juni 2022, avslutades först i november 2021. Den andra delen på 600 miljoner euro betalades ut den 25 oktober 2021 på grundval av IMF:s administrativa skrivelse om betydande framsteg i de viktigaste prioriteringarna i programmet och av kommissionens egen bedömning om tillfredsställande genomförande av strukturåtgärderna enligt samförståndsavtalet. Detta slutförde det makroekonomiska stödet till Ukraina på grund av covid-19-krisen.

Med anledning av de upptrappade politiska spänningar som föregick Rysslands invasion av Ukraina antog EU-kommissionen den 1 februari 2022 ett förslag till beslut om att tillhandahålla Ukraina ett nytt makroekonomiskt krisstöd på upp till 1,2 miljarder euro i form av lån som skulle betalas ut i två lika stora delar. Europaparlamentet och rådet antog beslutet den 24 februari 2022 och godkände därmed den sjätte makroekonomiska stödinsatsen för Ukraina sedan 2014. Kommissionen och Ukraina undertecknade det tillhörande samförståndsavtalet den 3 mars, vilket gjorde det möjligt att göra den första delutbetalningen på 600 miljoner euro i två delar den 11 och 18 mars 2022. Som ett exceptionellt svar på Ukrainas akuta finansieringsbehov och eftersom de villkor som överenskommit i samförståndsavtalet för närvarande inte kan uppnås på grund av *force majeure*, beslöt kommissionen efter samråd med medlemsstaternas kommitté för makroekonomiskt stöd att betala ut den andra delen på 600 miljoner euro i maj som en brådskande åtgärd. Detta makroekonomiska krisstöd tillhandahålls tillsammans med medel från internationella finansiella institutioner och bilaterala givare, inbegripet IMF:s 18 månaders stand-by-avtal på 5 miljarder US-dollar som överenskommit den 9 juni 2020. Efter att den första programöversynen slutförts i november 2021 förlängde IMF:s styrelse giltighetstiden för stand-by-avtalet till slutet av juni 2022. Den andra programöversynen inleddes den 23 februari 2022, dagen före den ryska invasionen. Med anledning av den exceptionella situationen begärde Ukraina akut finansiering inom ramen för instrumentet för snabb finansiering och mottog 1,4 miljarder euro den 9 mars.

3.2 *Det södra grannskapet*

- **Jordanien: Tredje makroekonomiska stödinsatsen och makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Efter att den tredje makroekonomiska stödinsatsen för Jordanien på 500 miljoner euro trätt i kraft i januari 2020 begärde Jordaniens myndigheter ytterligare stöd i april 2020 mot bakgrund av covid-19-pandemin. EU enades då om ett ”kompletterande” makroekonomiskt stöd på 200 miljoner euro, utslutande i form av lån. De politiska villkoren för stödet inriktas främst på i) förbättrad förvaltning av de offentliga finanserna, ii) korruptionsbekämpning, iii) reformer i den allmännyttiga sektorn, iv) reformer av social- och arbetsmarknadspolitiken och v) samhällsstyrningen.

Den första delutbetalningen på 150 miljoner euro plus 100 miljoner euro i kompletterande stöd gjordes den 25 november 2020. Den andra och den tredje delutbetalningen omfattas av de särskilda politiska villkor som överenskommits mellan Jordanien och EU i samförståndsavtalet. Den andra delutbetalningen på 50 miljoner euro och ett kompletterande stöd på 200 miljoner euro gjordes den 20 juli 2021, och därmed avslutades det stöd som var förbundet med covid-19. För utbetalningen av den andra delen beviljades undantag gällande ett villkor (om steg för att inrätta ett system för elektronisk fakturering) efter samråd med medlemsstaternas kommitté för makroekonomiskt stöd. Detta undantagna villkor måste dock vara helt uppfyllt när alla de reformer som krävs för utbetalning av den tredje delen har genomförts. Den tredje delen på 200 miljoner euro är tillgänglig fram till april 2023.

Dessa makroekonomiska stödinsatser tillhandahålls tillsammans med medel från internationella finansiella institutioner och bilaterala givare, inklusive IMF. Den 25 mars 2020 godkände IMF en fyraårig utvidgad finansieringsfacilitet med Jordanien på 1,1 miljarder euro (270 % av kvoten). Detta belopp höjdes senare till cirka 1,3 miljarder euro (motsvarande 312 % av Jordaniens kvot). Den 20 maj 2020 tillhandahöll IMF även omkring 366 miljoner euro i katastrofbistånd till Jordanien inom ramen för instrumentet för snabb finansiering för att hjälpa landet att hantera effekterna av pandemin. I december 2021 uppgick IMF:s totala utbetalningar till Jordanien sedan i början av 2020 till cirka 1 miljard euro. Den utvidgade finansieringsfaciliteten löper enligt planen, och den tredje översynen slutfördes i tid i december 2021. Även om Jordaniens statsskuld var fortsatt hög, 110 % av BNP i slutet av 2021, bedömde IMF att den var hållbar.

- **Tunisien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Inom ramen för paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen som antogs i maj 2020 enades EU om makroekonomiskt stöd till Tunisien på 600 miljoner euro. Samförståndsavtalet och lånefacilitetsavtalet undertecknades den 24 november 2020, ratificerades av Tuniens parlament den 15 april 2021 och trädde i kraft den 11 maj 2021 när det offentliggjordes i Tuniens officiella tidning. Stödet fanns tillgängligt i tolv månader och löpte således fram till maj 2022. De politiska villkoren för stödet inriktas främst på fyra tematiska områden: förvaltning av offentliga finanser och reform av den civila sektorn, reformer i statligt ägda företag, socialt skydd och investeringsklimat.

Det makroekonomiska stödet gavs i två delar om vardera 300 miljoner euro. Den första delutbetalningen förutsatte att de allmänna politiska förhandsvillkoren för

makroekonomiskt stöd var uppfyllda och gjordes den 1 juni 2021. Tydliga ansträngningar har gjorts i fråga om de politiska reformer som krävs för utbetalning av den andra delen och alla villkoren är åtminstone i stora drag uppfyllda. Trots vissa frågor i samband med de politiska förhandsvillkoren, gjorde en skrivelse från myndigheterna med åtaganden i en politisk tidsplan för året att den andra delen kunde betalas ut den 25 maj 2022.

Stödet är avsett att komplettera de medel som gjorts tillgängliga av andra givare, inklusive IMF inom ramen för dess instrument för snabb finansiering med Tunisien på 685 miljoner euro som godkändes den 10 april 2020.

3.3 Västra Balkan

- **Albanien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Till följd av de förödande jordbävningarna i november 2019 och utmaningarna i samband med covid-19-pandemin begärde Albanien officiellt makroekonomiskt stöd den 15 april 2020. Som svar på detta och inom ramen för paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen enades EU om makroekonomiskt stöd till Albanien på 180 miljoner euro. Samförståndsavtalet och lånefacilitetsavtalet undertecknades den 3 november 2020 och trädde i kraft den 3 november 2020 respektive den 26 januari 2021 eftersom olika nationella förfaranden tillämpades. De politiska villkoren för stödet syftade till att hantera vissa brister i förvaltningen av de offentliga finanserna, finanssektorn, goda styrelse reformer, korruptionsbekämpning samt politiken för socialt skydd.

Det makroekonomiska stödet gavs i två delar om vardera 90 miljoner euro. Den första delutbetalningen gjordes den 31 mars 2021. Den andra och sista delutbetalningen gjordes den 5 november 2021 efter att Albanien hade uppfyllt de relevanta politiska villkoren.

Stödet var avsett att komplettera de medel som gjorts tillgängliga av andra givare, inklusive IMF inom ramen för dess instrument för snabb finansiering med Albanien på 174 miljoner euro som godkändes den 10 april 2020.

- **Bosnien och Hercegovina: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Efter en officiell begäran från Bosnien och Hercegovina den 14 april 2020 om makroekonomiskt stöd mot bakgrund av covid-19-pandemin inkluderades 250 miljoner euro för Bosnien och Hercegovina i paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen. Samförståndsavtalet och lånefacilitetsavtalet undertecknades den 15 januari 2021 och trädde i kraft den 9 juni 2021. Denna betydande försening orsakades av landets långdragna förfaranden för beslutsfattande. De politiska villkoren för stödet syftar till att hantera vissa brister när det gäller ekonomisk förvaltning och institutionsuppbyggnad, stabilitet i finanssektorn, insyn och korruptionsbekämpning samt en bättre fungerande arbetsmarknad.

Det makroekonomiska stödet skulle ges i två delar om vardera 125 miljoner euro. Den första delutbetalningen gjordes den 7 oktober 2021, men den andra betalades inte ut på grund av det begränsade genomförandet av reformer under tiden som stödet fanns tillgängligt.

Stödet är avsett att komplettera de medel som gjorts tillgängliga av andra givare, inklusive IMF inom ramen för dess instrument för snabb finansiering på 330 miljoner euro som godkändes den 20 april 2020.

- **Kosovo: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Efter en officiell begäran från Kosovo den 8 april 2020 om makroekonomiskt stöd mot bakgrund av covid-19-pandemin beviljades landet en ny makroekonomisk stödinsats på 100 miljoner euro. Stödets politiska villkor inriktades främst på förstärkning av de offentliga finanserna, ökad finansiell stabilitet, åtgärder för att hantera informella förhållanden, framsteg med rättsstrategin och förbättrade anställningsutsikter för unga.

Det makroekonomiska stödet gavs i två delar om vardera 50 miljoner euro. Den första delutbetalningen gjordes den 6 oktober 2020. Den andra och sista delutbetalningen gjordes den 1 juni 2021 efter att Kosovo hade uppfyllt de relevanta politiska villkoren.

Stödet var avsett att komplettera medel från IMF (52 miljoner euro) inom ramen för instrumentet för snabb finansiering (50 % av Kosovos kvot i fonden) som godkändes den 10 april 2020.

- **Montenegro: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Efter en officiell begäran från Montenegro om makroekonomiskt stöd den 15 april 2020 enades EU om en makroekonomisk stödinsats för Montenegro på 60 miljoner euro som en del av paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen. Stödets politiska villkor inriktades främst på förstärkning av de offentliga finanserna och korruptionsbekämpning, stärkt finansiell stabilitet, förbättrat affärsklimat och reformer av det sociala skyddet.

Det makroekonomiska stödet gavs i två delar om vardera 30 miljoner euro. Den första betalades ut den 6 oktober 2020. Den andra och sista delutbetalningen gjordes den 1 juni 2021 efter att Montenegro hade uppfyllt de relevanta politiska villkoren.

Stödet var avsett att komplettera de medel som gjorts tillgängliga av andra givare, inklusive IMF inom ramen för dess instrument för snabb finansiering med Montenegro på 75 miljoner euro som godkändes den 24 juni 2020.

- **Nordmakedonien: Makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen**

Efter en officiell begäran från Nordmakedonien om makroekonomiskt stöd den 15 april 2020 öronmärkte EU en makroekonomisk stödinsats för Nordmakedonien på 160 miljoner euro som en del av paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen. Stödets politiska villkor inriktades främst på förstärkning av de offentliga finanserna och korruptionsbekämpningen, stärkt finansiell stabilitet, förbättrat affärsklimat och reformer av det sociala skyddet.

Det makroekonomiska stödet gavs i två delar om vardera 80 miljoner euro. Den första delutbetalningen gjordes den 6 oktober 2020. Den andra och sista delutbetalningen gjordes den 1 juni 2021 efter att Nordmakedonien hade uppfyllt de relevanta politiska villkoren.

Stödet var avsett att komplettera de medel som gjorts tillgängliga av andra givare, inklusive IMF inom ramen för dess instrument för snabb finansiering med Nordmakedonien på 176 miljoner euro som godkändes den 10 april 2020.

4 SÄKERSTÄLLA RÄTT ANVÄNDNING AV MAKROEKONOMISKT STÖD: OPERATIONELLA UTVÄRDERINGAR SAMT EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR OCH REVISIONER

4.1 Operationella utvärderingar

I enlighet med kraven i EU:s budgetförordning ska kommissionen med hjälp av externa konsulter genomföra operationella utvärderingar för att få rimliga försäkringar om att de administrativa förfarandena och ekonomihanteringen i mottagarländerna fungerar.

Operationella utvärderingar är inriktade på system för förvaltning av offentliga finanser. Fokus ligger i synnerhet på finansministeriers och centralbankers förfaranden och organisation. Mer specifikt inriktar de sig på hur de konton dit EU-medlen utbetalas förvaltas. Särskild uppmärksamhet ägnas de externa revisionsinstitutens funktion, oberoende och arbetsprogram samt hur pass effektiva deras kontroller är. Förfaranden för offentlig upphandling på central nivå undersöks också.

Under 2020 utfördes tio operationella utvärderingar inom ramen för de makroekonomiska stödinsatserna på grund av covid-19-krisen samt den tredje makroekonomiska stödinsatsen för Jordanien. Utvärderingarnas slutsats var att partnerländernas ekonomihantering och förfaranden ansågs lämpliga för det makroekonomiska stödet. Inga nya utvärderingar behövdes 2021.

4.2 Efterhandsutvärderingar

I enlighet med EU:s budgetförordning och de motsvarande besluten om makroekonomiskt stöd genomför kommissionen efterhandsutvärderingar⁷ efter slutförda makroekonomiska stödinsatser för att utvärdera effekterna av dessa. De huvudsakliga målen med dessa utvärderingar är

- i. att analysera de makroekonomiska stödprogrammets effekter på mottagarlandets ekonomi och, i synnerhet, på utlandsställningens hållbarhet, och
- ii. att bedöma mervärdet av EU:s åtgärder.

I januari och april 2021 offentliggjorde kommissionen arbetsdokumenten om efterhandsutvärderingen av den första makroekonomiska stödinsatsen för Tunisien och den tredje makroekonomiska stödinsatsen för Ukraina. I det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer den här rapporten ges ytterligare information om de två utvärderingarna.

Under 2021 avslutades dessutom efterhandsutvärderingen av de andra makroekonomiska stödinsatserna för Tunisien och Jordanien, liksom metautvärderingen av alla makroekonomiska stödinsatser för perioden 2010–2020. I metautvärderingen bedömdes de principer och särdrag som reglerar det makroekonomiska stödinstrumentet, och syftet var att ge synpunkter på hur instrumentet kunde förbättras sett till i) dess relevans, effektivitet, ändamålsenlighet och mervärde och ii) dess förmåga att svara på

⁷ Alla efterhandsutvärderingar finns på kommissionens webbplats: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_sv

prioriteringarna i EU:s yttre åtgärder. De medföljande arbetsdokumenten från kommissionens avdelningar förväntas bli offentligtgjorda under 2022.

- **De andra makroekonomiska stödinsatserna för Tunisien och Jordanien:** I den externa undersökningen är slutsatsen att de två ländernas insatser var relevanta i fråga om omfattning, form och tidpunkt och lämpliga med tanke på deras finansieringsbehov samt gav ett EU-mervärde. I båda länderna fick stödet positiva effekter på statsskuldens hållbarhet och bidrog till att främja makroekonomisk stabilitet. Villkoren var relevanta och inriktade på viktiga reformområden. Insatserna ledde till positiva förändringar inom vissa reformområden trots att framstegen var blandade i fråga om vissa andra enskilda reformer. Ur ett regionalt perspektiv var de två stödens positiva effekter och spridningseffekter på resten av Mellanöstern och Nordafrika mindre mätbara och utgjordes till största delen av ett ökande förtroende.
- **Metautvärderingen av makroekonomiska stödinsatser 2010–2020:** I den externa undersökningen är slutsatsen att de makroekonomiska stödinsatserna var effektiva, relevanta och samstämmiga och gav ett EU-mervärde. Stödinstrumentet anses dessutom vara effektivt både för att återställa hållbarheten i betalningsbalansen och för att främja strukturreformer. I undersökningen noteras samtidigt vikten av att känna ett egenansvar för reformerna i partnerlandet för att säkerställa att de politiska reformer som införs får långtgående verkan. Det understryks även att det kan ta lång tid för de makroekonomiska stödinsatserna att få verkan, och idéer läggs fram som kan göra dem snabbare och mer effektiva i en utmanande geopolitisk situation. I utvärderingen framhålls behovet att göra det makroekonomiska stödet mer synligt i mottagarländerna. Det evenemang som kommissionen anordnade den 16 november 2021, 30-årsdagen av införandet av instrumentet, var i detta hänseende ett viktigt tillfälle att förstärka medvetenheten om instrumentet utanför EU. Företrädare på hög nivå från mottagarländer, konsultföretag, EU-delegationer och medlemsstater deltog i debatten om vad stödet har uppnått hittills och möjliga strategier för framtiden. Metodologin i efterhandsutvärderingarna var av hög standard. Detta var särskilt märkbart efter att 2015 års riktlinjer för bättre lagstiftning trätt i kraft.

Ytterligare information om de två utvärderingarna finns i det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer den här rapporten och kommer att finnas tillgänglig i de arbetsdokument som ska offentliggöras för båda utvärderingarna.

5 ALLMÄN UTVECKLING KOPPLAD TILL DET MAKROEKONOMISKA STÖDINSTRUMENTET

5.1 Det makroekonomiska stödinstrumentets funktion

I Europaparlamentets och rådets gemensamma uttalande om makroekonomiskt stöd från 2013⁸ beskrivs stödet som makroekonomiskt och finansiellt till sin karaktär, och det anges tydligt att stödet bör ”syfta till att återställa en hållbar finansiell situation i stödberättigade länder och territorier med externa finansiella svårigheter”. För att

⁸ Gemensamt uttalande från Europaparlamentet och rådet tillsammans med beslutet om ytterligare makroekonomiskt bistånd till Georgien (beslut nr 778/2013/EU av den 12 augusti 2013). Finns på:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0778&from=EN>

makroekonomiskt stöd ska vara effektivt som ett ”nödinstrument” är det därför viktigt att det kommer till användning på ett ändamålsenligt sätt och i god tid.

Samtidigt har det konstaterats av både Europeiska revisionsrätten och vid metautvärderingen av makroekonomiska stödinsatser 2010–2020 att förseningar när Europaparlamentet och rådet ska anta beslut om makroekonomiskt stöd inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet kan vara en allvarlig brist för ett instrument som är avsett att bemöta kriser i betalningsbalansen. Till följd av detta rekommenderade revisionsrätten att kommissionen ”tillsammans med sina medlagstiftare [bör] utforska de alternativ som finns för att påskynda förfarandena för att godkänna de påföljande programmen för makroekonomiskt stöd, särskilt när det gäller nödfinansiering”.⁹

Kommissionen tror dock att erfarenheten med paketet med makroekonomiskt stöd på grund av covid-19-krisen och det nya makroekonomiska krisstödet till Ukraina visar att stödets nuvarande utformning gör att det snabbt kan antas om alla institutionerna är överens om att dra full nytta av flexibiliteten i förfarandena. Kommissionen samarbetade med parlamentet och rådet för att enas om användningen av de befintliga skyndsamma förfarandena. Tack vare detta kunde stöd antas inom en månad efter kommissionens förslag och av båda medlagstiftarna. Europaparlamentet åberopade en särskild bestämmelse (artikel 163) i sin arbetsordning, vilket innebar att det kunde anta beslutet omedelbart i plenum utan att behöva gå igenom utskottet för internationell handel, vilket annars är stående praxis. Detta snabba antagningsförfarande var resultatet av en samfäll känsla av att situationen var brådskande bland alla institutioner under dessa ovanligt utmanande tider.

Både rådets och Europaparlamentets arbetsordningar föreskriver därför ett sådant påskyndat förfarande som är nödvändigt för ett snabbt antagande i nödsituationer. Genom snabba och konstruktiva kontakter kunde antagningsförfarandet påskyndas inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet, under Europaparlamentets fullständiga medverkan. Detta skulle inte ha varit möjligt om kommissionen hade föreslagit åtgärder på grundval av artikel 213 i EUF-förordningen (som är tillämplig i fall där brådskande ekonomiskt stöd krävs och där rådet endast antar den makroekonomiska stödinsatsen).

5.2 Makroekonomiskt stöd inom den fleråriga budgetramen för 2021–2027

Det råder fortsatt geopolitisk och ekonomisk instabilitet i det europeiska grannskapet. Detta har förvärrats ytterligare genom de humanitära och ekonomiska sidoeffekterna av covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina. I detta sammanhang kommer behovet av att EU överväger makroekonomiskt stöd sannolikt att förbli stort under de kommande åren

Det nya instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (även kallat ”instrumentet Europa i världen”) trädde i kraft i juni 2021 efter ett formellt antagande av rådet och parlamentet. Instrumentet för makroekonomiskt stöd kommer även fortsättningsvis att vara åtskilt från instrumentet Europa i världen, och särskilda makroekonomiska stödinsatser kommer att aktiveras vid behov genom separata beslut på grundval av den tillämpliga fördragsenliga grunden. Hädanefter kommer dock

⁹ Europeiska revisionsrättens särskilda rapport (nr 03/2017), finns på:
https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_3/SR_TUNISIA_SV.pdf

makroekonomiska stödlån att garanteras av den nya garantin för yttre åtgärder som infördes genom förordningen om instrumentet Europa i världen, med en avsättningsnivå på 9 % precis som tidigare.

I instrumentet Europa i världen i) föreskrivs att avsättningar till garantin för yttre åtgärder ska finansieras från budgeten för de berörda geografiska programmen och ii) det fastställs en övergripande gräns på 10 miljarder euro som får användas för att tillhandahålla garantin. Detta begränsar i praktiken omfattningen av makroekonomiska stödinsatser och andra instrument (inbegripet Europeiska investeringsbankens externa utlåning, EFHU+ och lån från Euratom) som kan finansieras under den här fleråriga budgetramen.

Garantin för yttre åtgärder kommer inte längre att förvaltas genom garantifonden för externa åtgärder utan genom den gemensamma avsättningsfonden. Kommissionen har inlett en bedömning av riskerna som detta kan innebära med tanke på i) de nya reglerna för hur eventalförpliktelser hanteras och ii) den särskilda exponeringen mot Ukraina och övriga regionen. Dessa risker kommer eventuellt att också behandlas i den kommande halvtidsöversynen av förordningen om instrumentet Europa i världen.

6 FRAMTIDSUTSIKTER – DE MAKROEKONOMISKA STÖDINSATSERNA OCH BUDGETSITUATIONEN 2022

I början av 2022 antog kommissionen två nya förslag om makroekonomiskt stöd till Moldavien och Ukraina på 150 miljoner euro respektive 1,2 miljarder euro. Stödet som Moldavien begärde i november 2021 under landets gaskris och ekonomiska återhämtning efter pandemin kommer att utgöras av 120 miljoner euro i form av lån och 30 miljoner euro i form av bidrag. Dessa lån och bidrag kommer att delas upp i tre delutbetalningar som görs efter att landet har uppfyllt i förväg fastställda villkor. Den 11 mars begärde Moldavien en ökning av stödet som återspeglade de ekonomiska sidoeffekter som Rysslands invasion av Ukraina har fått för landets finansieringsbehov, inbegripet det stora inflödet av flyktingar. I Moldaviens begäran underströks särskilt behovet av bidrag. Som svar på detta görs nu ansträngningar för att komplettera det makroekonomiska stödet med ett bredare stödpaket där begäran om en större bidragsdel kan tillgodoses. Dessutom kommer tyngdpunkten för stödets bidragsdel att ligga i början av perioden så att mer bidrag kan betalas ut i de två första delarna som uppgår till 15 miljoner euro och 10 miljoner euro.

Den 24 februari 2022 antog Europaparlamentet och rådet ett beslut om ett nytt makroekonomiskt krisstöd till Ukraina på grund av risken för en upptrappning av konflikten med Ryssland och mot bakgrund av att Ukraina förlorat tillgången till internationella kapitalmarknader. Detta stöd utgjordes av 1,2 miljarder euro i form av lån, och den första delen på 600 miljoner euro betalades ut i mars 2022 för att hjälpa Ukraina att hantera sitt ständigt ökande finansieringsunderskott på grund av den pågående konflikten med Ryssland. De ukrainska myndigheterna hade generellt vidtagit åtgärder för genomförande av det överenskomna villkoret. Krigets omständigheter utgjorde dock ett fall av force majeure som gjorde att det inte gick att faktiskt slutföra de strukturpolitiska åtgärder som villkorade utbetalningen av stödets andra del. Efter att kommissionen gjort en noggrann bedömning och efter samråd med medlemsstaternas kommitté för makroekonomiskt stöd beslöt den dock att betala ut den andra delen på 600 miljoner euro redan i maj 2022 som en brådskande åtgärd.

Den 30 maj 2022 återupprepade Europeiska rådet sitt stöd till Ukraina och är berett att bevilja landet nytt makroekonomiskt stöd på upp till 9 miljarder euro 2022.

Med hänsyn till framstegen med politiska reformer och uppfyllandet av de politiska förhandsvillkoren utbetalades den sista delen av det makroekonomiska stödet till Tunisien på grund av covid-19-krisen den 25 maj 2022, medan den andra delutbetalningen till Bosnien och Hercegovina inte gjordes på grund av det begränsade genomförandet av reformer under tiden som stödet fanns tillgängligt. Den sista delutbetalningen av den tredje makroekonomiska stödinsatsen för Jordanien är tillgänglig fram till april 2023.

Kommissionen står redo att överväga eventuella kommande ansökningar om makroekonomiskt stöd och kommer vid behov att föreslå nya och/eller uppföljande makroekonomiska stödinsatser för stödberättigade partnerländer.

I tabell 1 nedan ges en översikt över åtaganden och utbetalningar av makroekonomiska stödbidrag samt utbetalning av makroekonomiska stödlån för 2019, 2020, 2021 och (preliminärt för) 2022. De totala utbetalningarna förväntas uppgå till 1 575 miljoner euro i form av lån och 25 miljoner euro i form av bidrag.

Tabell 1: Åtaganden och utbetalningar för makroekonomiska stödbidrag samt utbetalning av makroekonomiska stödlån 2019–2022 (euro)¹⁰

	2019	2020	2021	2022 (preliminärt)
Åtagandebemyndiganden för bidrag i budgeten	27 000 000	20 000 000	227 200	50 000 000
Operationella utvärderingar, efterhandsutvärderingar	125 900	293 900	227 200	Ska fastställas
Andra eventuella makroekonomiska stödinsatser	-	-	-	30 000 000
Åtaganden, sammanlagt	125 900	293 900	227 200	30 000 000
Outnyttjade budgetanslag	26 874 100	19 706 100		Ska fastställas
Åtagandebemyndiganden för bidrag i budgeten	27 000 000	27 000 000	362 400	25 000 000
Operationella utvärderingar, efterhandsutvärderingar				
Tredje makroekonomiska stödinsatsen för Georgien (genomförd)	304 949	284 600	362 400	-
Makroekonomiskt stöd till Moldavien (genomfört)	-	5 000 000	-	-
Makroekonomiskt stöd till Moldavien	10 000 000	10 000 000	-	-
Andra eventuella makroekonomiska stödinsatser	-	-	-	25 000 000
Utbetalningar, sammanlagt	10 304 949	15 284 600	362 400	25 000 000
Oanvända anslag för bidragsutbetalningar	16 695 051	11 715 400		-
Utbetalningar av makroekonomiska stödlån				
Tredje makroekonomiska stödinsatsen för Georgien (genomförd)				
Makroekonomiskt stöd till Moldavien (genomfört)				
Fjärde makroekonomiska stödinsatsen för Ukraina (genomförd)	-	20 000 000	-	-
Andra makroekonomiska stödinsatsen för Jordanien (genomförd)	20 000 000	20 000 000	-	-
Tredje makroekonomiska stödinsatsen för Jordanien ¹¹	-	500 000 000	-	-
Andra makroekonomiska stödinsatsen för Tunisien (genomförd)	100 000 000	-	-	-
Makroekonomiskt stöd till Moldavien	300 000 000	100 000 000	200 000 000	-
Makroekonomiskt stöd till Moldavien	-	-	-	75 000 000
Makroekonomiskt krisstöd till Ukraina	-	-	-	1 200 000 000
Utbetalningar av makroekonomiska stödlån, sammanlagt	420 000 000	640 000 000	200 000 000	1 275 000 000
Makroekonomiska stödinsatser pga. covid-19-krisen:				
Makroekonomiskt stöd till Georgien (delvis utbetalat)				
Makroekonomiskt stöd till Moldavien (genomfört)				
Makroekonomiskt stöd till Ukraina (genomfört)				
Makroekonomiskt stöd till Jordanien (genomfört)		75 000 000	-	-
Makroekonomiskt stöd till Tunisien (genomfört)		50 000 000	50 000 000	-
Makroekonomiskt stöd till Albanien (genomfört)		600 000 000	600 000 000	-
Makroekonomiskt stöd till Bosnien och Hercegovina (delvis utbetalat)		150 000 000	50 000 000	-
Makroekonomiskt stöd till Kosovo (genomfört)		-	300 000 000	300 000 000
Makroekonomiskt stöd till Montenegro (genomfört)		-	180 000 000	-
Makroekonomiskt stöd till Nordmakedonien (genomfört)		50 000 000	50 000 000	-
Makroekonomiskt stöd till Nordmakedonien (genomfört)		30 000 000	30 000 000	-
Utbetalningar av makroekonomiska stödlån, sammanlagt	420 000 000	1 675 000 000	1 665 000 000	1 575 000 000

¹⁰ I tabellen ingår inte förslag till nya makroekonomiska stödinsatser efter den 1 juni 2022.

¹¹ Den tredje delutbetalningen av 200 miljoner euro är tillgänglig fram till april 2023.

